

MOŽNOSTI FINANCOVANIA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV Z EURÓPSKÝCH FONDŮ

OPTIONS OF FINANCING SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES FROM EUROPEAN FUNDS

Jozef MIHOK - Darina BIALKOVÁ

Abstract

Financing of enterprises activities is important affair. Many times when projects are good and have good conditions for its implementation is missing the most important factor - money. European funds are the solution to many of these problems. At first it needs to identify for which fund and challenge is the project appropriate. The next step is to prepare and submit documentation for competent institution. After choosing and selecting of project it necessary consistently adhere to the conditions and complete the project at planned time. Businesses must carefully supervise the whole process, especially businesses falling into the category of small and medium-sized because these projects are usually key for them.

Key words

European Union, funds, support, projects.

Úvod

Malé a stredné podniky (MSP) sú významným faktorom ovplyvňujúcim ekonomiku Slovenskej republiky, najmä kvôli tomu, že väčšina podnikov sa radí do tejto skupiny. Aj keď tvoria veľkú časť podnikov na Slovensku, malí a strední podnikatelia musia zdolať množstvo prekážok na to, aby si udržali finančnú bilanciu v kladných číslach.

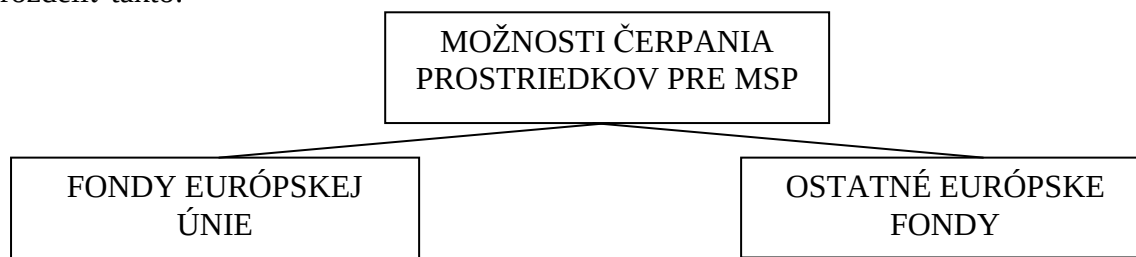
Na to, aby sa MSP mohli vyvíjať a byť v zisku, musia mať vytvorené vhodné podmienky a využívať príležitosti, ktoré sa im naskytujú. Vhodné podmienky na podnikanie a pre podnikateľov zahŕňa každoročne Správa Svetového ekonomického fóra o globálnej konkurencieschopnosti. Správu každoročne Fórum zverejňuje na svojich stránkach. Okrem nej aj iné užitočné reporty z rôznych oblastí a pre rôzne kúty sveta. Čo sa týka príležitostí pre MSP, jednou z nich je využitie finančných prostriedkov z fondov Európskej únie.

Prostriedky z európskych fondov môžu podniky využiť, ak vypracujú projekt, ktorý bude reagovať na vypísanú výzvu v rámci niektorého z fondov a požiadajú o financie pre jeho realizáciu. Tieto peniaze sú vlastne finančnou investíciou, ktorú podnik môže využiť na financovanie projektov zameraných na vybranú oblasť.

Projekty podnikov, na Slovensku sú to hlavne malé a stredné podniky, zamerané na rôznorodé oblasti, hlavne však na inovácie, zlepšenie konkurencieschopnosti a zvýšenie životnej úrovne regiónov, možno realizovať v rámci výziev viacerých fondov. Sú to výzvy fondov Európskej únie, ale aj iných európskych fondov krajín Európy, ktoré nie sú členom Európskej únie.

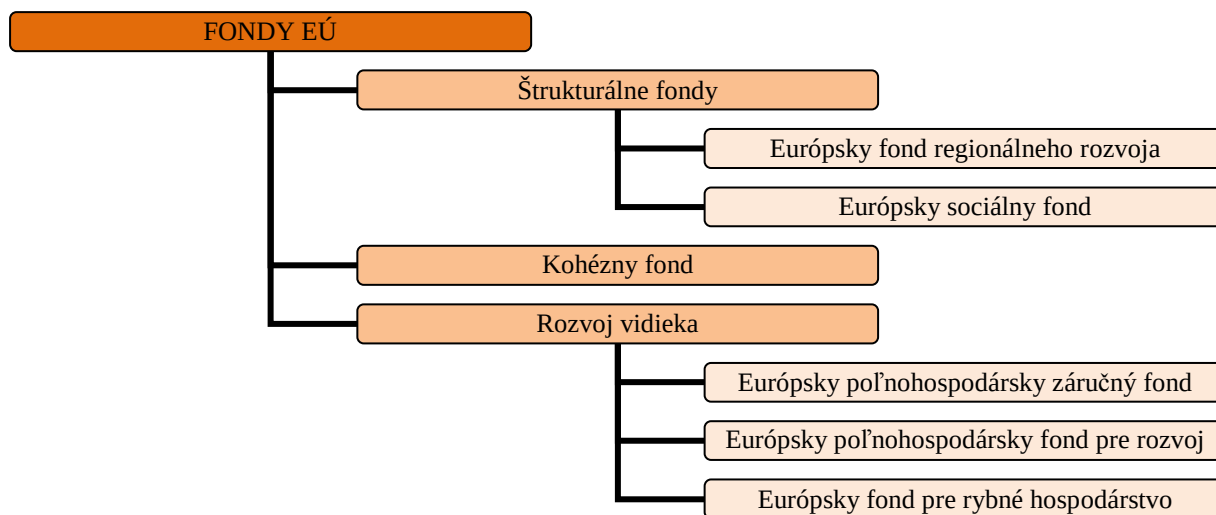
Vo všeobecnosti možno fondy, z ktorých môžu MSP spolufinancovať svoje projekty rozdeliť takto:

A. Fondy Európskej únie

V súčasnosti Slovensko čerpá finančné prostriedky z fondov Európskej únie v programovom období 2007-2013. Je to prvé celé programové obdobie, ktoré Slovensko využíva. Po vstupe do EÚ využívalo len skrátené obdobie 2004-2006 (predchádzajúce programové obdobie trvalo v rozmedzí rokov 2000-2006). Priority, ktoré budú v príslušnom programovom období spolufinancované z fondov, sa stanovujú v rámcovom dokumente, ktorý sa vypracováva pred začiatkom programového obdobia. Na Slovensku tento dokument nesie názov Národný strategický a referenčný rámec (NSRR) a obsahuje stav momentálnej situácie Slovenskej republiky, víziu a stratégiu jej rozvoja v hospodárskej a sociálnej oblasti, operačné programy a financovanie NSRR.

NSRR definuje 11 operačných programov, v ktorých sa vyhlasujú výzvy na predkladanie projektov. Operačné programy sú súčasťou štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. A tieto patria k fondom Európskej únie, ktorých rozdelenie a stručná charakteristika je popísaná nižšie.

1. Štrukturálne fondy

Sú to fondy Európskej únie, ktoré sú primárne zamerané na vyrovnanie regionálnych disparít v regiónoch v rámci jednotlivých štátov únie. Fondy sú nástrojmi regionálnej politiky únie a sú určené len pre krajiny únie. Pri štrukturálnych fondoch platí, že pri ich čerpaní sú projekty spolufinancované, a to z prostriedkov štátneho rozpočtu (v prípade ak je žiadateľom štátna inštitúcia) alebo z prostriedkov žiadateľa (FO, PO). Manažovanie týchto fondov patrí do právomoci jednotlivých štátov.

Štrukturálne fondy tvoria 2 fondy a to:

1.1 Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRD/ERDF)

ERDF je určený na hospodársky a sociálny rozvoj Európskej únie znižovaním rozdielov medzi znevýhodnenými regiónmi a medzi sociálnymi skupinami. Jeho konečným cieľom je vytváranie nových pracovných príležitostí. [1]

Finančná pomoc ERDF je určená najmä na [1]:

- podporu malých a stredných podnikov,
- podporu produktívnych investícií,
- rozvoj infraštruktúry,
- posilnenie miestneho rozvoja.

1.2 Európsky sociálny fond (ESF)

ESF je hlavným finančným nástrojom, ktorým Európska únia transformuje svoje strategické ciele v oblasti politiky zamestnanosti do konkrétnych aktivít zameraných na zlepšenie odbornej kvalifikovanosti, ďalej na systémy vzdelávania a následný rast pracovného potenciálu občanov Spoločenstva. Pomoc z ESF je nasmerovaná na:

- boj proti dlhodobej nezamestnanosti,
- uľahčenie integrácie mladých ľudí do pracovného procesu,
- adaptáciu pracujúcich na procesy modernizácie v priemysle,
- vyrovnanie príležitostí pre ženy a mužov,
- integráciu postihnutých osôb do pracovného života [1].

2. Kohézny fond

Tento fond je druhým dôležitým nástrojom regionálnej politiky Európskej únie. Cieľom kohézneho fondu je financovanie infraštruktúrnych projektov v oblasti životného prostredia a dopravy. Kohézny fond má v týchto oblastiach vyrovnávať regionálne disparity, no na rozdiel od štrukturálnych fondov je to v rámci jednotlivých regiónov Európskej únie (medzi jednotlivými štátmi či regiónmi únie). Posudzovanie a výber projektov a výšku pridelených financií pre projekty má na starosti Európska komisia.

3. Rozvoj vidieka

Rozvoj vidieka je osobitnou časťou eurofondov, ktorá sa zaoberá špecifickou oblasťou vidieka a ponúka financie pre rozvoj tejto oblasti. V oblasti rozvoja vidieka, môžu štáty únie čerpať financie z týchto fondov:

3.1 Európsky poľnohospodársky záručný fond

Jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ (t.j. štrukturálnych fondov) podporujúci adaptáciu poľnohospodárskych štruktúr na dlhodobé štrukturálne zmeny v poľnohospodárstve, rozvoj poľnohospodárskej infraštruktúry, rozvoj a obnovu vidieka, vidieckeho dedičstva a lesov [1].

3.2 Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka

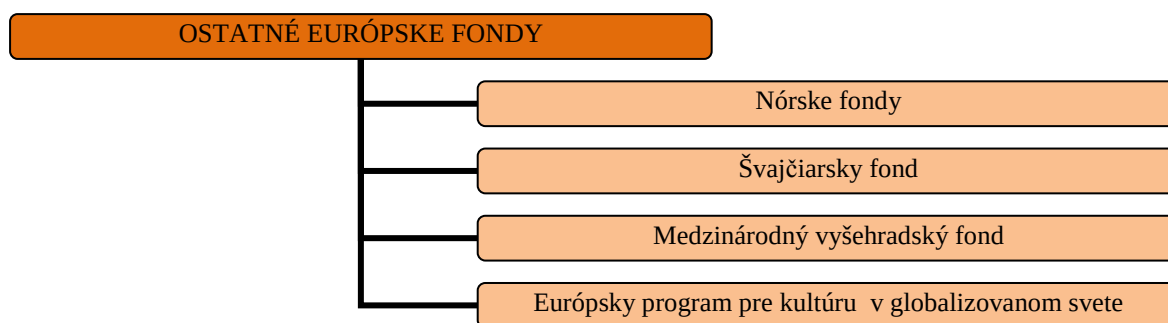
Je určený na podporu rozvoja vidieka a pomoc farmárom v zaostávajúcich regiónoch. Zároveň podporuje adaptáciu poľnohospodárskych štruktúr na dlhodobé štrukturálne zmeny, rozvoj poľnohospodárskej infraštruktúry, obnovu vidieka, vidieckeho dedičstva a lesov [1].

3.3 Európsky fond pre rybné hospodárstvo

- Zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva,
- Životné prostredie a krajina,
- Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva,
- Prístup LEADER [1].

B. Ostatné európske fondy

Ostatné európske fondy v tomto článku reprezentujú fondy, z ktorých môžu MSP Slovenskej republiky čerpať finančné prostriedky na podporu svojich projektov. Sú to teda fondy poskytované krajinami Európy, no nie sú to fondy vyčlenené z Európskej únie.

1. Nórske fondy

Celkový názov týchto fondov je Finančný mechanizmus EHP/EEA (Európsky hospodársky priestor/European Economic Area) a Nórsky finančný mechanizmus.

Ich cieľom je rovnako ako pri eurofondoch odstraňovať regionálne disparity, avšak v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru. Cieľom je tiež posilňovať spoluprácu medzi prispievateľmi a prijímateľmi pomoci z Nórskeho finančného mechanizmu.

Podobne ako pri fondoch Európskej únie aj pri týchto fondoch sú stanovené programové obdobia, momentálne programové obdobie je v rozmedzí rokov 2009-2014. Pre Slovenskú republiku bola na roky 2009 – 2014 alokovaná suma 38 350 000,00 eur z Finančného mechanizmu EHP a suma 42 400 000,00 eur z Nórskeho finančného mechanizmu. Do týchto súm sú započítané aj náklady prispievateľských štátov na riadenie a správu finančných mechanizmov a čisté alokácie sú nižšie o 7,5%. [6]

Okrem prioritných oblastí boli určené aj fondy, ktoré by mali slúžiť na pokrytie špecifických oblastí formou blokových grantov. Sú to nasledovné fondy [1]:

- Fond pre mimovládne organizácie.
- Fond technickej pomoci pre implementáciu finančných mechanizmov.
- Fond výskumu.

- Fond na podporu spolupráce medzi školami/štipendiá.
- Fond počiatočného kapitálu.
- Fond know-how - vytvorený len z Nórskeho finančného mechanizmu.

2. Švajčiarsky fond

Švajčiarsky fond alebo Švajčiarsky finančný mechanizmus je príspevkom Švajčiarskej konfederácie, ktorý poskytol finančné prostriedky ako nenávratné granty pre nových členov Európskej únie (pre 10 členov, ktorí pristúpili 1.5.2004). Tieto granty sú kompenzáciou za výhody plynúce Švajčiarsku z rozšíreného trhu Európskej únie. Granty sú poskytované na 5-ročné obdobie (2008-2012) záväzku a 10-ročné obdobie vyplácania.

Výška poskytnutých financií činila 1mld. švajčiarskych frankov, čo je približne 616 mil. eur pre spomínaných 10 krajín. Pre Slovensko bolo vyčlenených 66,866 mil. švajčiarskych frankov, čo je približne 41 mil. eur.

Celkovým cieľom Švajčiarskeho príspevku je prispieť k znižovaniu hospodárskych a sociálnych rozdielov v rámci rozšírenej Európskej únie. Rámcová dohoda medzi Slovenskom a Švajčiarskom bola podpísaná 20. decembra 2007. Prvé výzvy na predkladanie žiadostí a priame zadania sa realizovali v priebehu roka 2009 [3].

Zameranie a oblasti podpory [2]:

- Bezpečnosť, stabilita a podpora reforiem.
- Životné prostredie a infraštruktúra.
- Rozvoj súkromného sektora.
- Rozvoj ľudských a sociálnych zdrojov.
- Osobitné prídely (blokový grant, twinningový blokový grant).

3. Medzinárodný vyšehradský fond

Medzinárodný vyšehradský fond (MVF) je medzinárodná organizácia so sídlom v Bratislave. O jeho vzniku sa rozhodlo v máji 1999 a v júni 2000 bola oficiálne založená vládami krajín Vyšehradskej štvorky (V4) – Česko, Maďarsko, Poľsko a Slovensko. Jeho hlavným cieľom je podpora užšej spolupráce medzi krajinami V4 cez spoločné kultúrne, vedecké a vzdelávacie projekty, výmenné pobyty mládeže, cezhraničnú spoluprácu a podporu turizmu. Rozpočet fondu pozostáva z rovnakých príspevkov vlád krajín V4. Od roku 2007 sa členské krajiny dohodli na ročnom rozpočte 5 mil. eur, čiže na jednu pripadá 1 125 000 eur [5].

Fond vykonáva svoje ciele v troch oblastiach [5]:

Grantové programy – zahŕňajú malé granty, ktoré sú financované do výšky 4 000 eur a na časové obdobie 6 mesiacov, štandardné granty, ktoré sú financované nad 4 000 eur a časové obdobie je do 12 mesiacov a Vyšehradský strategický program, ktorý sa snaží o podporu dlhodobých strategických projektov v časovom rámci 3 rokov, do ktorých sú zapojené inštitúcie z celej V4.

Štipendijné projekty – fond ponúka magisterské a postgraduálne štipendijné programy na 1 až 4 semestre. Celkový rozpočet za rok 2008 je 1 564 000 eur, čo pokrýva náklady zhruba na 400 semestrov.

Rezidenčný program pre umelcov – bol vytvorený v roku 2006 a ide o podporu 3-mesačných pobytov umelcov v inštitúciách krajín V4. Jednotná podpora je vo výške 750 eur mesačne na každého umelca zapojeného do programu.

4. Európsky program pre kultúru v globalizovanom svete

Tento program alebo stratégia sa zameriava na kultúru, pretože je to špecifická oblasť, ktorá ovplyvňuje dôležité oblasti ako politika, hospodárstvo, medzilidské vzťahy, spoločnosť. Program sleduje tri hlavné ciele, ktoré spolu tvoria kultúrnu stratégiu pre európske inštitúcie, členské štáty a kultúrny a tvorivý sektor [1]:

- Podpora kultúrnej rozmanitosti a medzikultúrneho dialógu;
- Podpora kultúry ako katalyzátora kreativity v rámci Lisabonskej stratégie;
- Podpora kultúry ako dôležitého prvku medzinárodných vzťahov Únie.

Súhrn

Finančné prostriedky alokované z rôznych európskych fondov môžu výrazným spôsobom zlepšiť situáciu v rôznych oblastiach privátneho a verejného sektora na Slovensku. Najvýraznejšie môžu pomôcť menším samosprávam a malým a stredným podnikom (MSP). Ak už vedia do čoho chcú investovať je dôležité nájsť si ten správny fond, z ktorého chcú financie čerpať.

Tento príspevok bol vytvorený taktiež s realizáciou projektu "Centrum výskumu riadenia technických, environmentálnych a humánnych rizík pre trvalý rozvoj produkcie a výrobkov v strojárstve" (ITMS: 26220120060), na základe podpory operačného programu Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja – aktivita 3.1 Integrované projektovanie výrobných systémov na báze fyzického a virtuálneho modelovania.

Kľúčové slová

Európska únia, fondy, podpora, projekty.

Použitá literatúra

- [1] <http://www.eurofinancie.sk/eurofondy/rozdelenie-fondov.php>,
- [2] <http://sfm.vlada.gov.sk>,
- [3] <http://www.hssr.sk/aktualne/svajciarske-fondy/>,
- [4] <http://www.msponline.sk/content/svajciarsky-financny-mechanizmus>,
- [5] <http://www.slovakia.culturalprofiles.net/?id=5221>,
- [6] http://www.eeagrants.sk/data/att/7101_subor.pdf.

Kontaktná adresa

Dr. h.c. prof. Ing. Jozef Mihok, Ing. Darina Bialková
Technická univerzita v Košiciach; Strojnícka fakulta;
Katedra priemyselného inžinierstva a manažmentu;
Němcovej 32, 040 01 Košice; e-mail: darina.bialkova@tuke.sk.